

FrieslandCampina voorspelt ontwaarding melkvet Zuivel waarschuwt fokkerij

„Een ontwikkeling is dat het melkquotum verdwijnt, waardoor de hoeveelheid melk en het vetpercentage belangrijker worden”, stelt GES-coördinator Roel Veerkamp.

Voor de indexdraai van april 2012 staan de nodige veranderingen op de rol, bleek op de landelijke GES-dag. De totaalindex NVI wordt aangepast, evenals de netto melkgeldindex Inet. Melkvet wordt nu nog goed betaald, maar de zuivel verwacht niet dat dat zo blijft. „De fokkerij moet zich wel aansluiten bij de markt”, waarschuwt Ronald Luijckx van FrieslandCampina.

‘Melkveehouderij zonder quotum’ was het centrale thema van de nationale GES-dag voor melkveehouders, onlangs in Wezep. De bijeenkomst van de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES), de organisatie die verantwoordelijk is voor de fokwaardeschatting, werd voor het tweede achtereenvolgende jaar gehouden. Waar het bestuur vorig jaar nog koos voor twee regionale bijeenkomsten, in het noorden en het zuiden van het land, koos ze nu voor één landelijke dag in het relatief centraal gelegen Wezep. Een juiste keuze, gezien de goed gevulde zaal. Toch leek de doelgroep

– melkveehouders – wederom niet ruim vertegenwoordigd.

Geboorte-index

WUR-onderzoeker en GES-coördinator Roel Veerkamp kondigde een aantal veranderingen aan voor de indexdraai van april 2012, zonder precies te zeggen welke. Wel staat vast dat de NVI wordt aangepast. Hierbij schetste Veerkamp twee scenario's ten aanzien van de wegingsfactoren. De eerste optie is: NVI = Inet + 0,12 x levensduur + 2 x uiergezondheid + 4 x vruchtbaarheid + 4 x uier + 4 x benen + 4 x

geboorte-index. De tweede optie is: NVI = Inet + 0,10 x levensduur + 6 x uiergezondheid + 6 x vruchtbaarheid + 6 x uier + 7 x benen + 2 x geboorte-index.

Wat naast de veranderende wegingsfactoren opvalt, is dat het kenmerk uiergezondheid in de plaats komt van celgetal. Daarnaast is de geboorte-index nieuw. Deze bestaat uit de kenmerken geboortegemak, levensvatbaarheid bij de geboorte, afkalfgemak en levensvatbaarheid bij afkalven.

Ook de vruchtbaarheidsindex wordt aangepast. Hierbij zal het kenmerk interval van de eerste tot de laatste inseminatie het

kenmerk non-return percentage op 56 dagen vervangen. Verder krijgen stieren voor het eerst een cijfer voor de verwantschapsgraad met de rest van de populatie. Veerkamp gaf aan dat de kenmerken levensduur en kalvervitaliteit in 2012 zullen worden onderzocht, evenals het uitbreiden van de invloed van genomics op de fokwaarden.

Waarde vet veel lager

Een belangrijk kenmerk dat in april 2012 eveneens zal worden aangepast, is de netto melkgeldindex Inet. Maar het is nog niet duidelijk hoe dat z'n beslag gaat krijgen. „Een ontwikkeling is dat het melkquotum verdwijnt, waardoor de hoeveelheid melk en het vetpercentage straks weer belangrijker worden”, stelde Veerkamp. Ronald Luijck van FrieslandCampina haakte hier graag op in. „De fokkerij moet zich wel aansluiten bij de markt”, waarschuwde hij. „Nu wordt de hoeveelheid melk gestuurd door productierechten en de samenstelling door de prijsverhouding in bulkproducten. Maar na 2015 gaat dat veranderen.”

Volgens Luijck komt er, als de melkquotering is verdwenen, geen volumeregeling. De negatieve grondprijs van melk kan daarbij volgens hem verdwijnen. „Maar de samenstelling van de melk zal volledig door de vraag vanuit de markt worden gestuurd.” Luijck gaat ervan uit dat de waarde van vet straks veel lager wordt. „In het productassortiment waarmee FrieslandCampina resultaat boekt, zijn er maar twee producten die vet vragen. De rest dus niet. Dat betekent dat vet in de markt gedrukt zal moeten worden. En dat is heel lastig.” Dat er voor

melkvet nu goed wordt betaald, is volgens Luijck dan ook een uitzondering en geen trend. „Wat wel een trend is, is dat eiwit ten opzichte van vet steeds beter wordt betaald.”

Onverzadigd vet

Waar Luijck niet inging op andere melkcomponenten dan eenvoudigweg vet en eiwit, deed WUR-onderzoeker Henk Bovenhuis dat wel. In het kader van het Milk Genomics-project deed hij onderzoek naar de melkvetsamenstelling en de melkeiwitsamenstelling. Bovenhuis wees erop dat kaas sinds 2004 is verdwenen uit de beroemde Schijf van Vijf. „De reden is dat verzadigde vetten als ongezond worden gezien en onverzadigde vetten als gezond”, aldus de onderzoeker.

Om op melkcomponenten te kunnen sturen, moeten ze erfelijk zijn en moet er variatie zijn. Uit een proef met tweeduizend koeien blijkt dat er inderdaad selectiemogelijkheden zijn. De randvoorwaarden zijn echter dat er routinematig gemeten moet kunnen worden of er moet volgens Bovenhuis DNA-informatie gebruikt kunnen worden. Daarnaast moet de gewijzigde samenstelling uiteraard te gelde worden gemaakt.

Dat het laatste nog niet zo eenvoudig is, benadrukte Luijck. Hij noemde het merkmelkproject, waarbij veehouders door middel van speciale voeding het percentage onverzadigde vetzuren in de melk weten te verhogen. „We mogen juridisch niet op de pakken melk vermelden dat er meer onverzadigde vetzuren in zitten. Dat mogen we pas bij heel hoge concentraties. Zo hoog dat ze biologisch niet mogelijk zijn.”

In de vorm van workshops kwamen in het middagprogramma andere zaken dan de Inet aan bod. WUR-onderzoeker Piter Bijma ging in op het nieuwe kenmerk verwantschap. Hij hield zijn toehoorders voor dat het niet uitmaakt of een stier zelf sterk is ingeteeld. Zolang hij maar onverwant is aan de koe waar hij mee gepaard wordt. Het risico van inteelt is namelijk inteeltdepressie. Sterk ingeteelde dieren zijn gemiddeld genomen kleiner, minder vruchtbaar, hebben meer gezondheidsproblemen en worden minder oud. Bijma benadrukte dat het belangrijk is dat het nieuwe kengetal up-to-date is. „Stel dat er een nieuwe outcross stier komt met goede fokwaarden. Als iedereen hem dan gebruikt, is hij binnen no-time niet meer outcross.”

Gerben de Jong, hoofd van de Animal Evaluation Unit van CRV, ging in de andere workshop in op het thema levensduur. Over het kenmerk is enige commotie ontstaan, sinds de veelgebruikte stier Beekmanshoeve Bertil bij het aan de melk komen van zijn fokperiodedochters ineens veel dagen levensduur verloor. Een oplossing om de levensduurfokwaarde stabiel te maken, is volgens De Jong echter niet voorhanden. „Voorheen zorgde je dat er een honderdtal dochters van een proefstier aan de melk kwam en dan had je betrouwbare productie- en exterieurinformatie. In het huidige gezondheidstijdperk blijken honderd dochters te weinig door de lage erfelijkheidsgraden van de gezondheidskenmerken.” De Jong ziet de toekomst wat dat betreft echter rooskleurig tegemoet. De traditionele honderd dochters per proefstier zijn in het genomics-tijdperk immers niet langer aan de orde. ■

Veerkamp: „KI Samen sluit zich aan bij GES. Ze gaan een rol spelen in de technische commissie, maar niet in bestuurlijke zin.”

KI Samen had geen andere optie

„De stichting Genetische Evaluatie Stieren is een private organisatie. Dat is nu juridisch zo geregeld. Diensten kunnen worden afgenomen, maar als je dat doet, moet je er ook voor betalen”, stelde GES-voorzitter Geart Benedictus aan het begin van de GES-dag in Wezep. GES-coördinator Roel Veerkamp vertelde dat er inmiddels actie was ondernomen richting de fokwaarden ten aanzien van partijen die niet meebetaalden. „KI Samen sluit zich aan bij GES. Ze gaan een rol spelen in de technische commissie, maar niet in bestuurlijke zin.”

„Er was voor ons geen andere optie”, reageert KI Samen-directeur Gerard Scheepens. „Als wij ons niet bij GES zouden aansluiten, dan zouden wij in december geen fokwaarden meer krijgen. Een andere optie was om naar de rechtbank te stappen, maar dan beland je al snel in een slepende procedure. En als je een jaar lang geen fokwaarden hebt, heb je ook een jaar lang geen export.” Scheepens zegt een plek in het GES-bestuur te kunnen opeisen, maar dat niet te willen. „Wij willen geen bestuurlijke verantwoording dragen voor iets waar wij niet volledig achter staan. Er zijn nu gesprekken over een plaats in de technische adviescommissie, waar in januari een beslissing over zal worden genomen.”

Veerkamp vertelde op de GES-dag tevens dat er een harmonisatie tussen de bedrijfsinspecteurs van CRV en Tellus komt. „Er is meer aan de hand”, stelt Walter Liebrechts, die namens de Vereniging van Sperma Importeurs zitting heeft in het GES-bestuur. „Het

bestuur is er nog niet helemaal over uit, maar waarschijnlijk komt het erop neer dat elke organisatie met een PVV-erkenning straks bedrijfsinspectie mag uitvoeren. Als ze meedoen aan de uniformering, kunnen de gegevens worden gebruikt voor de fokwaardeschatting. De verzamelde data worden binnen GES vergeleken en als er ergens een sterke afwijking is, zullen die gegevens uiteindelijk worden geweigerd. Het is de bedoeling dat er ook een externe controle op kan worden gedaan door een officieel erkende buitenlandse inspecteur. Zo iemand kan dan op een bedrijf eventueel een herinspectie verrichten.”

Wim de Boer van Veecom struikelde eerder over het feit dat CRV-inspecteurs zowel bedrijfsinspectie verrichten als stieradvies doen. Het eerste zou onafhankelijk moeten gebeuren, terwijl het tweede puur commercieel is. Het vormde voor Veecom mede de reden om uit GES te stappen. Inmiddels heeft de organisatie zich echter weer aangesloten. „Wij kunnen wel als enige onze poot stijf houden, maar ook KI Samen heeft besloten om te gaan betalen. En we reden het niet alleen”, aldus Wim de Boer. „Wij zouden de fokwaarden niet eens zo missen, maar zonder fokwaarden wordt het voor de boeren wel lastig om bijvoorbeeld vaarzen voor de export aan te bieden.” Gerustgesteld door de nieuwe besluitvorming rondom de bedrijfsinspectie is De Boer echter niet. „Ik heb wel het gevoel dat er iets beweging in zit. Veerkamp stelt zich iets anders op, maar ik verwacht er niet te veel van.”

Copyright foto